

„Světový den mokřadů slavme i v Krkonoších“

2.2.2023 - Radek Drahný | Krkonošský národní park

„Téma mokřadů a jejich významu v krajině nabylo v poslední době na aktuálnosti, a to zejména ve spojení s tématem globálních změn klimatu,“ říká ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch. Jednalo se o projekty Stabilizace významných lesních ekosystémů (2010-2014), Stabilizace vodního režimu (2014-2015) a Revitalizace mokřadů na vybraných plochách území KRNAP (2021-2023).

Naše pozornost v posledním jmenovaném projektu se soustřeďuje na rozlohou menší rašeliniště, zejména na rašelinné a podmáčené plochy v lesních společenstvech. V první části projektu revitalizace vodního režimu jsme přesně zaznamenali plochy vhodné k revitalizaci a byl vypracován materiál obsahující detailní popis každé plochy spolu s konkrétními postupy revitalizačních opatření. V průběhu druhé části projektu provádíme revitalizační opatření na jednotlivých plochách. Na odvodňovacích příkopech jednotlivých ploch budujeme systém malých a velkých přehrázek. Na některých místech zahrnujeme dříve vybudované kanály. Přehrázky slouží zejména ke zpomalení, či eliminaci odtoku vody z mokřadu. Jejich zanášením a zarůstáním postupně dochází k likvidaci celého odvodňovacího systému a k následné obnově mokřadního stanoviště.

Z průběžných výsledků měření změn hladiny podzemní vody je na odvodněných plochách však již možné sledovat výrazné zvýšení hladiny podzemní vody po vydatných srážkách a její rychlý odtok z místa spadu. Naproti tomu v místech, kde je dopad odvodnění menší, hladina podzemní vody tak výrazně nekolísá a nejsou zde patrné ani rychlé odtoky vody z místa spadu srážek. Zadržení vody pomocí přehrázek vede ke vzniku drobných tůní a blízké okolí odvodňovacích kanálů je ve srovnání s původním stavem výrazně vlhčí a získává mokřadní charakter. V těchto tůních se již následující rok rozmnožují obojživelníci. Pokud se na ploše vyskytovala místa s mokřadní vegetací, tato vegetace se šíří do blízkého okolí.

Nastartovaná revitalizační opatření by měla pomoci zlepšit stav původně podmáčených či rašelinných smrčín, realizovaná opatření povedou ke stabilizaci a větší strukturovanosti přírodního prostředí a k zadržování vody v krajině spojeným se zlepšením místního mikroklimatu.

Nejvýznamnějším typem mokřadů v Krkonoších jsou bezesporu rašeliniště. Rašeliniště na hřebenech Krkonoš jsou součástí krkonošské arкто-alpínské tundry a výrazně je ovlivňuje chladné klima. Roční průměrné teploty se pohybují kolem 0 °C, roční úhrn srážek dosahuje zhruba 1 500 mm a souvislá sněhová pokrývka zde leží od začátku listopadu do konce dubna. Takové klimatické podmínky jsou srovnatelné s horskými oblastmi Norska a Švédska. To vysvětluje, proč se v těchto polohách Krkonoš vyskytuje tolik severských a vysokohorských druhů. Největšími poklady krkonošských rašelinišť jsou například drobný keříček ostružiník moruška, malinký ptáček slavík modráček tundrový, suchopýř pochvatý a úzkolistý, šídlo horské známé jako létající drahokam nebo vyslanec severské tundry, bylina všivec sudetský.

V Krkonoších jsou k vidění dva typy rašelinišť. Úpskému nebo Pančavskému rašeliništi se říká vrchoviště. Lesní rašeliniště najdete na Černé hoře. Kromě jezírek s vodou jsou v rašeliništi taky kopečky – bulty, tvořené hustě narostlými rašeliníky.

Charakteristickou rostlinou rašelinišť jsou rašeliníky. V Krkonoších jich roste kolem 20 druhů. Bez rašeliníků by nebylo rašeliniště, ale tahle rostlinka je zajímavá ještě z několika dalších důvodů.

Zatímco většina rostlin během svého života doroste do nějaké velikosti a pak ukončí svůj růst, rašeliník pořád přirůstá. Rašeliníště ale nevyroste až do nebe. Rašeliník totiž ze spodu zase uhnívá a vytváří tak mazlavou rašelinu. Kromě živin z hornin, na nichž rašeliníště vzniklo, a ze vzduchu, které sem vítr nafouká, přijímají rašeliníky potravu právě ze svých rozkládajících se těl. Druhou zvláštností je schopnost rašeliníků zadržovat vodu. Dokážou pojmout až dvacetinásobek svého objemu. Právě proto je v rašeliníštích pořád vlhko a trvalo by opravdu dlouho, než by rašeliníště vyschlo.

Největší ohrožení pro tyto cenné lokality představují sami návštěvníci Krkonoš, jestliže nerespektují pravidlo pohybu pouze po turistických cestách v klidových územích KRNAP.

Další informace o aktuálním dění na území Krkonošského národního parku i v jeho okolí najdete na facebookovém profilu <https://www.facebook.com/spravakrnap>

<https://www.krnap.cz/aktuality/svetovy-den-mokradu-slavme-i-v-krkonosich>